

APOSTLITE PÜHAPÄEV AD 2024

Js 66:18–19 (2Tm 3:14–17 või Ap 26:12–23; Mk 3:13–19)

18 [Mina tunnen nende tegusid ja mõtteid, aga]¹ ma tulen koguma kõiki rahvaid ning keeli; ja need tulevad ning näevad minu auhiilgust.

19 Ja ma teen nende keskel ühe tunnustähe. Ma läkitan nende hulgast pääsenuid rahvaste juurde Tarsisesse, Puudi ja Luudi ammuküttide juurde, Tubalisse ja Jaavanisse, kaugetele saartele, kes ei ole kuulnud minust räägitavat ega ole neil aimu minu auhiilgusest; ja need kuulutavad rahvaste keskel minu auhiilgust.

Ja mina ise – nende tegusid ja kavatsusi! – tulen kokku korjama kõiki rahvaid ja keeli ja nad tulevad ja näevad mu auhiilgust. Ja ma panen neisse märgi ja saadan nendest ärapäästetuid rahvaste juurde: Tarsisesse, Puudi ja Luudi, vibuvinnastajate juurde, Tubalisse ja Jaavanisse, kaugetele randadele, mis pole kuulnud minu kuuldusi ega näinud mu auhiilgust, ja nad kuulutavad mu auhiilgust rahvaste seas.

Sissejuhatus

Prohvet Jesaja tegutses Juuda kuningate Ussija, Jootami, Aahase ja Hiskija päevil (Js 1:1), s.t 8. sajandi teisel poolel (umbkaudu ajavahemikus 740–686) enne Kristuse sündi. Tegemist oli Assüüria impeeriumi tõusuajaga, mille tulemusena aastal 722/721 hävitati Iisraeli kuningriik ning aastal 701 allutati ka Juuda kuningriik Assüüria ülemvõimule. Jesaja näeb selle keskse põhjusena Iisraeli taganemist Jumalast, mille tulemuseks ongi jumaliku karistusena Jumala rahvast tabav häving välisvaenlaste käe läbi. Jumala eesmärgiks ei ole oma rahvast lõplikult hävitada, vaid teda karistuse abil puhastada, uuendada ja taas üles ehitada.

20. sajandi kriitiline piibliteadus on olnud üsna ühel meelel prohvet Jesaja raamatu jagamisel kolmeks erinevasse ajastusse kuuluvaks osaks: peatükid 1–33 – Proto-Jesaja; peatükid 40–55 – Deutero-Jesaja; peatükid 56–66 – Trito-Jesaja. Ajaliselt paigutuks neist esimene ajaloolise prohvet Jesaja tegutsemisaega, teine Paabeli vangipõlve aega (6. sajandi esimene pool ja keskpaik eKr) ning kolmas vahetult eksiilist naasmise järele (6. sajandi teine pool eKr).

Samas on toodud esile raskusi eriti Deutero- ja Trito-Jesaja selgel eristamisel teineteisest ning pakutud välja hüpotees, mille kohaselt kas kaks viimatinimetatut või koguni terve Jesaja raamat on komponeeritud siiski ühe autori (või autorite kollektiivi) poolt, kes on

¹ Salmi algus puudub EELK Kirikukäsiraamatu Lugemiste raamatus.

erinevatest aegadest pärinevad tekstikorpused ühendanud ja ühtlustanud.² Eriti peetakse seda tõenäoliseks, nagu öeldud, Deutero- ja Trito-Jesaja puhul, kusjuures viimane neist võtab vaatluse alla mitmed esimesena mainitus justkui vastuseta või lahtiseks jäänud küsimused (tehes seda kergestimärgatavalt vastuolulisel viisil ja rohkete kontrastide abil). Üheks erinevuseks nn Deutero- ja Trito-Jesaja vahel on see, et kui esimeses pühendatakse palju tähelepanu Issanda [kannatavale] Sulasele, siis teises lisanduvad justkui teatava edasiarendusena Issanda sulased mitmuses.

Kui Jesaja 55 lõpeb lootusrikka tulevikuvisioniga, mille võtab üle ka 56. peatüki algus, siis õige pea saab selgeks, et rahva helget tulevikku tumestavad endiselt nii kõlbeline kui usuline laostumine. Jesaja raamatu lõpuosa pöörab rohkesti tähelepanu õigusele ja õiglusele, rõhutades nii sotsiaalsetest kui rituaalsetest eeskirjadest kinnipidamise tähtsust ning vastustades vääritut ja silmakirjalikku jumalateenistust, mis pole parem ebajumalate teenimisest, nõidumisest ja hooraelust ning mille tagajärjeks on täielik laostumine ja häving, eriti kui sellega kaasnevad ülekohtus ja sotsiaalne ebaõiglus.

Taolisele süngele pildile on vastukaaluks Jumala töötused neile, kes ennast Tema ees alandavad, oma pattu tunnevad ja tunnistavad ning Jumala ja Tema lepingu juurde tagasi pöörduvad. Sellega kaasneb ühelt poolt Siioni tulevase rikkuse ja hiilguse kirjeldus ning teisalt hoiatus, et Issand tuleb kohtumõistjana – päästma neid, kes on õiged, aga hukkama Iisraeli vaenlasi ja neid, kes teevad ülekohtu. Jumala pääste ja Tema töötused ei puuduta mitte ainult Iisraeli rahvast, vaid teisedki rahvad tulevad Siionist tõusva ja paistva jumaliku valguse juurde.

Niisiis, kuigi Jesaja raamatu lõpupeatükid pakuvad rohkesti tulevikulootust, on nende läbivaks jooneks samaaegne sõnum Jumala rahva vääritusest ja patust, taganemisest ja kangekaelsusest, mis välistab igasuguse lootuse eneseõigusele³ ja isegi rahvusliku või usulise uhkuse⁴. Võiks lausa öelda, et kõike arvesse võttes ei jää Jumalal üle muud, kui luua uus taevast ja uus maa (Js 65:17; 66:22) – see on kahtlemata võimas töötus, kuid selle kauni müüdi teiseks küljeks on kogu raamatu viimase salmi hoiatav meeldetuletus: «Kui nad välja lähevad, siis nad näevad nende meeste laipu, kes astusid üles mu vastu; sest nende uss ei sure ja nende tuli ei kustu, ja nad on jätkuseks kogu inimsoole.» (Js 66:24)

² Selle hüpoteesi kohaselt paigutub kogu Jesaja raamatu lõppredaktsioon eksiilijärgsesse aega, kuna kriitiline piibliteadus ei pea endiselt võimalikuks võtta omaks traditsioonilist käsitlust, mille kohaselt kogu Jesaja raamatu autoriks ongi ajalooline prohvet Jesaja.

³ «Me kõik oleme saanud rüvedaks ja kõik meie õigused on määrduvad riide sarnased; me kõik oleme närtsinud nagu lehed ja meie süü kannab meid ära otsekui tuul.» (Js 64:5)

⁴ Js 65:1.2: Ma olen olnud kättesaadav neile, kes mind ei ole nõudnud, ma olen olnud leitav neile, kes mind ei ole otsinud... Kogu päeva ma sirutan käsi kangekaelse rahva poole, kes iseene mõtetele järgnedes käib teed, mis ei ole hea...

Keelelisi märkuseid

Mina – וְאֲנִי – «[ja mina]. Asesõna וְאֲנִי – «mina» – kasutamine näitab erilist rõhuasetust, mida võiks tõlkida kui «Ja mina, mina ise...»

Tunnen – originaalis vastav verb puudub.

Nende tegusid – מַעֲשֵׂיהֶם – sõna מַעֲשֵׂה tuleneb verbist עָשָׂה – «tegema», «töötama», «valmistama», «tootma» – ning tähendab «tegu», «töö», «saavutus», «töötulemus», «töövili».

Ja [nende] mõtteid – וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם – sõna מַחְשְׁבָה tuleneb verbist חָשַׁב – «mõtlemine», «kavandamine», «kaalutlemine» – ning ei tähista mitte niivõrd juhumõtet, vaid pigem läbikaalutud kavatsust, plaani.

Tulen – בָּאָה – sõna בּוֹא tähendab «[sisse] tulema/minema», ka «[kellegi/millegi peale] langema/laskuma», samuti «[sisse] tooma/juhtima».

Koguma – לָקַח – sõna קָבַץ tähendab eeskätt «[pihku] koguma/korjama», sellest tulenevalt ka «kokku koguma».

Kõiki rahvaid – אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם – sõna גּוֹי – «rahvas» – kasutatakse ka Iisraeli puhul, kuid enamasti tähistab see teisi (s.t pagana-) rahvaid.

Ning näevad – וְרָאוּ – sõna רָאָה tähendab «nägema», «jälgima», «ära tundma», «mõistma».

Minu auhiilgust – אֶת־כְּבוֹדִי – sõna כְּבוֹד – «au», «auhiilgus», «küllus», «rikkalikkus» – tuleneb verbist כָּבַד esmatähendusega «raske olema». Niisiis ei ole כְּבוֹד midagi õhulist, «aura» taolist, vaid pigem midagi vastupandamatut, mis täidab ja katab kogu maa või lasub kogu maal (vrd Js 6:3).

Ja ma teen – וְשִׁמַּתִּי – sõna שׁוּם tähendab «seadma», «panema», «asetama», ka «[millekski] muutma».

Tunnustähe – sõna אֹת tähendab «märk», «märguanne», «tähis», «meeldetuletus», «tõendusmärk», «oomen».

Pääsenuid – פְּלִיטִים – sõna פָּלִיט tähendab «põgenik», «pagulane», «pääsenu», «ärapääsnu».

Tarsisesse – nimi תַּרְשִׁישׁ pärineb tõenäoliselt mingilt vääriskivilt, arvatavasti kollaselt jaspiselt, ning tähistab suurel määral sümboolset paika, mis asub n-ö maailma lõpus, ilmamaa äärel. Tihti peal samastatakse seda Lõuna-Hispaanias asuva Tartessosega, mis asus teisel pool Heraklese sambaid ehk Gibraltari väina, s.t nii kaugel kui vähegi võimalik.⁵

Puudi – nimi פּוּל – «Puul», «silmapaistev», «väljapaistev» – esineb veel 2Kn 15:19 ja 1Aj 5:26, kus see tähistab Assüüria kuningat Tiglat-Pileser III-t (valitsusaastad 745–727 eKr). Viimastes eestikeelsetes piiblitõlgetes on פּוּל asendatud nimega פּוּט – «Puut»⁶. Mõlemad nimevariandid tähistavad siin tõenäoliselt ühte ja sama Põhja-Aafrikas (praeguse Liibüa või Maroko aladel) elanud rahvast.⁷

Ja Luudi – לוד – nimi לוּד – Luud⁸ – tähistab kas mõnda Aafrika rahvast, näiteks etiooplasi, või Väike-Aasia Lüüdia piirkonna asukaid.

Ammuküttide – מִשְׁכֵּי קֶשֶׁת – sõna מִשְׁךְ tähendab siin «[vibu pingule] tõmbama», «vinnastama».⁹ Sõna קֶשֶׁת tähendab «vibu».

Tubalisse – תּוּבַל – «Tubal» – oli Noa poja Jaafeti poeg. Väike-Aasia Kapadookia piirkonna elanikke.

Ja Jaavanisse – יָוָן – nimi יוּן – «Jaavan» – tähistab Väike-Aasia kreeklastega asustatud Joonia piirkonda.¹⁰

Kaugetele – הַרְחֻקִים – sõna רָחוֹק tähendab «kauge», «eemal», olgu ruumiliselt või ajaliselt.

Saartele – הָאֲיִים – sõna אֵי tähistab nii saart kui üleüldiselt rannikuala. Huvitaval kombel on see sõna seotud igatsust, millegi järele janunemist väljendava verbiga אָרַח .

⁵ Just seetõttu läks ka Joonas just Tarsisesse minevale laevale, kuna ta tahtis põgeneda Issanda palge eest võimalikult kaugemale, lausa «Issanda silma alt ära» (Jn 1:3).

⁶ Vt 1Ms 10:6

⁷ 1739. aasta Piiblis: «Wuli».

⁸ Selle nime võimalik tähendus on «tüli» või «jõukatsumine».

⁹ Tegemist võib olla ka viitega Jaafeti pojale Mesekile ning temast põlvnevale rahvale. Mitmel pool Vanas Testamendis nimetatakse Mesekit kõrvuti Tubaliga (1Ms 10:2; 1Aj 1:5; Hs 27:13 jm). Meseki järeltulijad näivad olevat üsna sõjakas rahvas: «Mida anda sulle, mida lisada sulle, petis keel? Sangari teravaid nooli koos leetpõõsa tuliste sütega. Häda mulle, et ma võõrana elan Mesekis, et ma viibin Keedari telkide keskel! Juba kaua on mu hing elanud nende juures, kes vihkavad rahu. Mina tahan rahu! Aga kui ma räägin, on nemad valmis sõjaks.» (Ps 120:3–7)

¹⁰ Septuaginta kasutab siin nime Ἑλλάς – «Hellas», «Kreeka».

Ei ole kuulnud – וְלֹא־שָׁמַעַתְּ – sõna שָׁמַעַתְּ tähendab «kuulma», «kuulatama», «tähele panema», «kuulda võtma», «kuuletuma».

Minust räägitavat – תִּגְדַּלְתְּ מֵעַי – sõna מֵעַי tähendab «kuuldus».¹¹

Ega ole neil aimu – וְלֹא־יָדְעוּ – sõnasõnalt: «ja ei ole näinud».

Ja need kuulutavad – וְיַגִּידוּ – sõna יַגִּידוּ tähendab «teada andma», «avaldama», «jutustama».

Sisuline analüüs

Jesaja raamatu viimase seitsme peatüki (Js 60–66) keskseks sõnumiks on jumalik pääste, lunastus ja tulevane õnnepõli neile Jumala rahva hulgast, kes pöörduvad meelt parandades tagasi oma Issanda juurde ning jäävad Talle ustavaks. Pöördeliseks on 58. peatükis kõlavatele süüdistustele ja 59. peatüki põhiosa moodustavale Iisraeli patutunnistusele järgnev kinnitus: «Aga Issand ütleb: Siionile, üleastumisest pöördujale Jaakobis, tuleb lunastaja. Ja niisugune on mu leping nendega, ütleb Issand: Minu Vaim, kes on su peal, ja minu sõnad, mis ma olen pannud sulle suhu, ei lahku sinu suust ega sinu järglaste suust ega sinu järglaste järglaste suust, ütleb Issand, nüüdsest ajast alates ja igavesti.» (Js 59:20j)

Mitte ainult Iisraeli lapsed, vaid rahvad üle kogu ilmamaa voolavad Siionisse, kelle kohal koidab Issanda auhiilgus: «Ja rahvad tulevad su valguse juurde ning kuningad paistuse juurde, mis sinust kumab. Tõsta oma silmad ja vaata ringi: nad kõik kogunevad, tulevad su juurde. Su väravad on alati lahti, neid ei suleta päeval ega ööl, et su juurde saaks tuua rahvaste rikkusi ja juhatada nende kuningaid. Sest rahvas või kuningriik, kes sind ei teeni, hukkub, seesugused rahvad rüüstatakse sootuks.» (Js 60:3j.11j) Siion saab «igaveseks uhkuseks, rõõmuks põlvest põlve» (Js 60:15), tema «päike ei lähe enam looja ja... kuu ei kahane» ning tema «leinapäevad lõpevad» (Js 60:20).

Jumal peab kohut mitte ainult oma rahva, vaid ka võõraste üle ning kinnitab Iisraelile oma halastuse ja helduse. Jah, Iisrael on «saanud rüvedaks» ja kõik tema õigused on «määrduvad riide sarnased» (Js 64:5), ent Issand võtab oma rahva palvet kuulda ega «meenuta ülekohut lõpmata» (Js 64:8); Jumal peida oma palet igaveseks, vaid vaatab taas oma kätetöö peale ning loob «uue taeva ja uue maa» (Js 65:17), tundes oma rahva üle rõõmu (Js 65:19) ning kutsudes kõiki koos Jeruusalemmaga rõõmustama (Js 66:10). Issand juhib oma rahva juurde «rahu otsekui jõe ja rahvaste rikkused otsekui tulvava oja» (Js 66:12), trööstides teda nagu ema oma lapsi ning pannes oma rahva kasvama nagu värske rohu (Js 66:13j).

¹¹ 1968. aasta piiblitõlkes: «kuuldusi minust».

Seejuures ei jäta Jumal siiski noomimata ega karistamata neid, kes Temast ei hooli, vaid anduvad ebajumalateenistusele, kes «endid pühitsevad ja puhastavad rohuedade jaoks, järgnedes mõnele endi keskelt» – need «saavad otsa üheskoos» (Js 66:17). See ei puuduta muidugi mitte ainult Iisraeli, vaid kogu inimkonda, kuna Issand tuleb «koguma kõiki rahvaid ning keeli» (Js 66:18). Seejuures on oluline, et esiplaanil ei ole enam mitte Jumala viha¹², vaid Tema halastus ja pääste.

Issand tunneb inimeste tegusid ja mõtteid, nende kavatsusi – sealhulgas nende pattu ja üleastumisi, ka nende ebajumalateenistust, mitte tõttu nad ei näe, ei saa ega tohigi näha Tema auhiilgust. Issand oli näidanud oma auhiilgust Iisraeli rahvale kõrbes, Tema auhiilgus oli kord katnud Siinai mäge ning hiljem täitnud Jeruusalemma templi – neile aga, kes on Issandast kaugel või Talle vastu hakkavad, paistab see otsekui «hävitav tuli mäetipus» (2Ms 24:17). Nüüd aga töötab Jumal näidata oma auhiilgust mitte ainult ühele rahvale, vaid kõigile rahvastele, keda Ta on otsustanud kokku korjata – selleks, et Tema ees nõtkuksid kõik põlved ja Talle vannuksid truudust kõik keeled (vrd Js 45:23).

Jumal töötab panna kõigi rahvaste keskele ühe märgi. Selleks märgiks on kas terve Tema rahvas või spetsiifiliselt Tema Võitu, Messias, keda pannakse ilmingimata tähele ja kelle juurde kogunevad kõik rahvad: «Sellepärast annab Issand ise teile tunnustähe: ennäe, neitsi jääb lapseootele ja toob poja ilmale ning paneb Temale nimeks Immaanuel.» (Js 7:14) – «Sel päeval sünnib, et Iisai juurt, kes seisab rahvaile lipuks, otsivad paganad ja Tema asupaik saab auliseks.» (Js 11:10) – «Nõnda ütleb Issand Jumal: Vaata, ma tõstan oma käe paganate poole ja püstitan oma lipu rahvaste suunas: siis nad toovad su poegi süles ja kannavad su tütreid õlgadel.» (Js 49:22) – «Minge, minge väravaist välja, valmistage rahvale teed, sillutage, sillutage maanteed, puhastage kividest, tõstke rahvaile lipp!» (Js 62:10)

Siin tuleb esile Iisraeli rahva tõeline kutsumus sellena, kes ei ole valitud mitte pelgalt tema enese pärast, vaid kogu inimkonna päästmiseks. Prohvet loeb üles terve hulga rahvaid, kelle juurde saadetakse Iisraeli ärapääsnud Issanda auhiilgusest tunnistust andma. Tõenäoliselt on tegemist loeteluga, mis peab näitama, et mitte kedagi ei jäeta välja: kuulutajad lähevad nii lõuna kui põhja poole, koguni Tarsisesse ehk maailma otsa (kui Tarsise all peetakse silmas paika teisel pool Gibraltari väina, siis võiks isegi öelda, et mitte lihtsalt «ilmamaa ääreni», vaid lausa «üle ilmamaa ääre»). Tegemist on Aabramile antud töötuse täitumisega: «Sinu nimel õnnistavad endid kõik suguvõsad maa peal!» (1Ms 12:3)

Nende hulgas, kelle juurde Issanda päästetud lähevad, võib olla ka vaenulikult meelestatuid (vt keelelist märkust «ammuküttide» kohta) – ehk kõlab siin taustal viide

¹² Vrd Js 66:15: «Vaata, Issand tuleb tules ja Tema sõjavankrid on otsekui tuulekeeris, et kätte tasuda vihalõõsas ja sõitluse tuleleekidega.»

Jesaja raamatu alguses seisvale töotusele: «Ja Tema mõistab kohut paganate vahel ning juhatab paljusid rahvaid. Siis nad taovad oma mõõgad sahkadeks ja piigid sirpideks; rahvas ei tõsta mõõka rahva vastu ja nad ei õpi enam sõdimist.» (Js 2:4) Igal juhul ei ole need, kelle juurde minnakse, sageli kuulnud isegi kuuldu Issandast, rääkimata Tema auhiilguse nägemisest – nad on Jumalast kaugel mitte ainult geograafiliselt, vaid veelgi enam vaimselt, nad on nagu merre pillutatud saared või kauged, peaaegu kättesaamatuna tunduvad rannad. Ja ometi, hoolimata nende kaugusest ja näilisest tühisusest¹³, tahab Issand nemadki kokku korjata, et nad Talle au annaksid ja Tema kiidetavust kuulutaksid (vrd Js 42:12).

See, mida Siioni ärapääsnud kuulutama peavad, on Issanda auhiilgus. Jumala auhiilgus on eeskätt Tema kohalolu, mida kõik peavad tundma ja mille ees kõik peavad kummardama. Issanda auhiilguse tundmine ja tunnustamine on tõeline Jumalale meelepärane ohver: «Ja nad toovad kõik teie vennad kõigi rahvaste seast ohvriannina Issandale... otsekui Iisraeli lapsed toovad puhtais astjais roahvri Issanda kotta.» (Js 66:20)¹⁴ Nii sünnib kõigist rahvastest uus püha preesterkond, kes jääb Issanda palge ees püsima «otsekui uus taevas ja uus maa» (Js 66:22).¹⁵

Jutluseks

Apostlite pühapäev on Eesti kirikus uus nähtus, mille aluseks on ühes EELK Kirikukäsiraamatuga kasutusele võetud Soome kiriku lugemiskava.

Kirikukäsiraamatu sissejuhatuses Apostlite pühapäevale öeldakse muuhulgas: «Juba varasel keskajal on apostlite Peetruse ja Pauluse päeva pühitsetud nende märtrisurma mälestuseks (peeterpaulipäev, 29. juuni). Nad hukati pärimuse kohaselt Roomas keiser Nero korraldatud vaenamiste ajal, 60. aastail. Kui luterlikus kirikus apostlite päevade tähistamine soikus, tõsteti peeterpaulipäeva piiblitekstid üle sellele pühapäevale.»

Tegemist on enam-vähem sõnasõnalise tõlkega Soome Kirkkokäsikirjast, selle erinevusega, et viimases täpsustatakse, et tegemist ei ole mitte üleüldiselt luterlikus kirikus, vaid konkreetset Rootsi-Soome kirikus aset leidnud arenguga: «Kui apostlite päevad Rootsi-Soomes aastal 1772 kõrvaldati, lakkas ka Peetruse ja Pauluse päeva tähistamine eraldi pühana. Hiljem on need tekstid paigutatud sellele pühapäevale.»

¹³ «Vaata, rahvad on otsekui tilk ämbris ja neid peetakse kübemeiks kaalukaussidel. Vaata, Ta tõstab saared üles kui tolmukübemed.» (Js 40:15)

¹⁴ Vrd Rm 12:1: «Nüüd, vennad, kutsun ma teid üles Jumala suure halastuse pärast tooma oma ihud Jumalale elavaks, pühaks ja meelepäraseks ohvriks; see olgu teie mõistlik jumalateenistus.»

¹⁵ Vrd 1Pt 2:5.9j: «Saage pühaks preesterkonnaks, kes toob vaimulikke ohvreid, mis on Jumalale meelepärased Jeesuse Kristuse kaudu... Teie... olete «valitud sugu, kuninglik preesterkond, püha rahvas, omandrahvas, et te kuulutaksite Tema kiidetavust», kes teid on kutsunud pimedusest oma imelisse valgusse – teid, kes te muiste polnud rahvas, nüüd aga olete Jumala rahvas, teie, kelle peale polnud halastatud, nüüd aga on.»

Kuigi Apostlite pühapäeva esimese lugemisaasta Evangeeliumiks (Lk 5:1–11) on vanemast luterlikust (ja Põhja-Euroopa) lektionaarist võetud Peetruse kutsumise lugu, ei ole kuuenda Nelipühale (ehk viienda Kolmainupühale) järgneva pühapäeva keskseks teemaks traditsiooniliselt mitte apostlina kuulutustööle läkitamine, vaid eeskätt pöördumine ning vana seljataha jätmine ja uus elu (vrd ka traditsioonilise Epistliga 1Pt 3:8–15, mida Apostlite pühapäeva lugemiste hulgas ei leidu).

Apostlite pühapäeva teema on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Issanda teenistuses». Kolmanda lugemisaasta Epistliks (2Tm 3:14–17) on apostel Pauluse manitsussõnad Timoteosele olla ustav ja püsida õpitus, eeskätt Jumala sõna tundmises (ja kuulutamises). Alternatiivtekstiks on lugemine Apostlite tegude raamatust (Ap 26:12–23), milles apostel Paulus kirjeldab oma pöördumist ning oma kutsumust anda tunnistust Kristusest, kes «pidi kannatama» ja «esimesena surnuist üles tõusma ning kuulutama valgust nii juutidele kui paganaile».

Kolmanda lugemisaasta Evangeelium (Mk 3:13–19) kinnitab, et apostlid on kutsutud ja seatud Jeesuse enda poolt ja üksnes Tema tahtest lähtuvalt, ning näitab, mis on apostliks olemise möödapääsmatu eeldus ja millised on apostlite peamised ülesanded: apostel saab olla ainult see, kes on alati Jeesusega, ning Tema ülesandeks on kuulutada evangeeliumi ja ajada välja kurje vaime.¹⁶

Vana Testamendi lugemisele jutlustades võib keskenduda Jumala poolt inimkonnale pakutava pääste universaalsusele ning sellele, et Iisraeli kui valitud rahva keskseks kutsumuseks on selle pääste vahendamine kõigile – viimselt seeläbi, et temast on ihu poolest pärit Kristus, kogu maailma Õnnistegija. Jumal ei taha mitte kedagi välja jätta, vaid kõik rahvad ka kaugeimaist paigust (isegi saartelt!) kokku korjata, et nad võiksid näha Tema auhiilgust ning saada Talle meelepäraseks ohvrianniks. Jumaliku pääste ja Issanda auhiilguse kuulutamine on nii Vana kui Uue Lepingu jumalarahva olulisim missioon.

Jutluse võib üles ehitada näiteks järgmiste punktidenä:

1. Jumal armastab oma valitud rahvast ning kuigi Ta on pidanud teda tema truudusetuse pärast korduvalt karistama, et võta Ta iialgi tagasi oma töotusi, vaid on armuline ja halastaja. Hoolimata kõigist katsumustest, mis Jumala rahva peale tulevad, võib ta alati teada, et Issand aitab ja päästab omasid ning pöörab oma rahva saatuse. Prohvet Jesaja raamatu lõpupeatükid on sellest imeliseks tunnistuseks – Jumala rahva tulevast õnnepõlve võrreldakse uue maa ja uue taeva loomisega, mille järel keegi isegi ei mõtle möödunule, vaid kõik on igavesti rõõmsad (vrd Js 65:17).

¹⁶ Viimane ei tähista mitte ainult kurja[de] vaimu[de] väljaajamist konkreetse[te]st inimes[t]est, vaid sisuliselt kogu Jeesuse missiooni inimkonna Päästjana patu, kurja (kuradi) ja surma meelevallast.

2. Kõik see ei ole aga mõeldud mitte ainult ühele rahvale, mitte ainult Jumala valitud Iisraelile, vaid kõigile rahvastele, kogu inimkonnale. Jumal hoolib kogu oma loodust ja tahab, et kõik inimesed võiksid õndsaks saada. Jumal tahab koguda kõiki rahvaid, ka neid, kes ei ole Temast kuulnud ega mitte kunagi kogenud Tema ligiolu. Jumal ei taha jätta paganarahvaid nende ebajumalateenistusse, vaid annab neilegi võimalusi Teda tundma õppida, Tema auhiilgust näha ja Tema ligiolus elada.
3. Just see on Jumala valitud rahva – nii Vana Lepingu Iisraeli kui Uue Lepingu jumalarahva, s.t Kiriku – tõeline missioon: kuulutada Issanda auhiilgust ilmamaa äärteni, kõigile rahvastele.¹⁷ Mitte keegi pole liiga kauge, mitte keegi pole Jumala silmis niivõrd tähtsusetu, et temani ei peaks kostma kuuldused Issandast ja Tema päästest ega paistma Tema auhiilguse sära. Selleks kutsus ja läkitas Jeesus oma apostlid ning viimselt on selleks kutsutud iga kristlane – et aidata kõigil pöörduda Jumala poole ning teha «meeleparandusele kohaseid tegusid» (Ap 26:20).

¹⁷ «Te saate väe Pühalt Vaimult, kes tuleb teie üle, ja te peate olema minu tunnistajad Jeruusalemmas ja kogu Juuda- ja Samaariamaal ning ilmamaa äärteni.» (Ap 1:8)